

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm01037&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 01037. Вступ до теми кишкових захворювань, спричинених найпростішими

Автори: Sakari Jokiranta, Heli Siikamäki, Anu Kantele
Редактор оригінального тексту: Jukkapekka Jousimaa
Дата останнього оновлення: 2017-02-13

Збудники

- Найпростіші можуть заселяти кишечник людини. Лише деякі з них викликають появу симптомів.
- Найбільш важливими патогенними найпростішими є *Entamoeba histolytica*, *Giardia lamblia*, *Dientamoeba fragilis* і *Cryptosporidium parvum*. *Entamoeba histolytica* окрім кишкової інфекції може спричинити розвиток амєбних абсцесів [настанова 01032 | Амєбний абсцес]. Інші кишкові найпростіші, що здатні викликати появу симптомів, включають *Cyclospora cayetanensis*, *Isospora belli*, *Sarcocystis* та мікроспоридії. Остання група зазвичай спричиняє важкі прояви інфекції лише у пацієнтів з імунодефіцитом.
- Деякі патогенні кишкові найпростіші колонізують тонкий кишечник, інші - товстий кишечник. Найпростіші - одноклітинні паразити, що здатні рухатись в кишечнику за допомогою джгутиків, війок або псевдоподій.

Розповсюдження

- Амебіаз зустрічається в основному в тропічних та субтропічних областях, але він здатний відносно легко поширюватися в більш прохолодних регіонах. Лямбліоз, дієнтамебіаз та криптоспоридіоз зустрічаються в усьому світі.

Передача

- Кишечні протозойні інфекції передаються людям за допомогою цист і ооцист, що проковтуються із зараженою їжею або напоями. Цисти мають товсті стінки та здатні протистояти несприятливим умовам навколишнього середовища, однак в кишечнику вони вивільняють активних найпростіших, що або прикріплюються до кишкової стінки, або проникають у кишкові епітеліоцити.
- Найпростіші, що населяють кишечник людини, діляться і в деяких випадках це призводить до продукції нових цист чи ооцист. Цисти та ооцисти можуть згодом потрапляти у воду через фекалії або до їжі через забруднені руки і заражати нового господаря.

Світове значення

- Найбільш важливим найпростішим організмом у світі є *E. histolytica*, оскільки вона здатна викликати важкі інфекції: кишкову геморагічну інфекцію (амебну дизентерію) [настанова 00944 | Амебіаз] або амебний абсцес [настанова 01032 | Амебний абсцес]. Обидві інфекції можуть виявитись фатальними.
- Згідно ВООЗ *Cryptosporidium* викликає більше смертей, ніж *E. histolytica*. Значна частина цих результатів спричинена виникненням діареї у хворих на СНІД/ВІЛ-пацієнтів, які перебувають у стадії СНІДу, і з якою важко впоратись.
- Інші кишкові найпростіші можуть також виступати у вигляді важливих збудників, що здатні викликати поширені епідемії, а інфіковані особи можуть страждати від хронічних абдомінальних симптомів.

Ознаки та симптоми

- Найчастішими симптомами є діарея та періодичні абдомінальні скарги. Амебіаз можуть супроводжувати лихоманка та кривава діарея. Лямбліоз, окрім діареї, характеризується появою нападоподібного болю у верхній частині живота, нудотою, втратою апетиту та метеоризмом. Тривалий метеоризм, абдомінальний біль, діарея і закреп, а іноді і втрата маси тіла є типовими симптомами дієнтамебіазу.

Діагностика

- Діагностика базується на виявленні найпростіших у калі за допомогою мікроскопії, виявленні ДНК і антигенів. Крім того, при амебіазі можна проводити визначення рівня сироваткових антитіл.

Лікування

- Всі інфекції мають лікуватись із використанням медикаментозної терапії.

Профілактика

- Достатня загальна гігієна їжі та води є найкращою формою профілактики, оскільки кишкові найпростіші переважно передаються через забруднені фекаліями продукти або напої. Турист має усвідомлювати, що звичайне хлорування водопостачання не призводить до знищення протозойних цист чи ооцист, проте його може забезпечити кип'ятіння або фільтрування води.

Коментар експерта. Лікарські засоби ділоксанід, йодохінол та паромоміцин станом на 23.05.2019 в Україні не зареєстровані.

Коментар експерта. Лікарський засіб мепакрін станом на 23.05.2019 в Україні не зареєстрований.

Коментар експерта. Лікарський засіб нітазоксанід станом на 23.05.2019 в Україні не зареєстрований.

Таблиця Т1. Кишкові протозойні захворювання

Захворювання або група захворювань	Шлях передачі	Основні симптоми	Діагностика	Лікування
Кишковий амєбіаз [настанова 00944] Амєбіаз]	Фекально-оральний	Важка діарея, кривава діарея, абдомінальний біль, лихоманка	Виявлення ДНК чи антигенів у зразку калу	Метронідазол разом із ділоксанідом, йодохінолом або паромоміцином
Лямбліоз [настанова 00026] Лямбліоз (жіардіаз)]	Фекально-оральний	Абдомінальні болі, неоформлені випорожнення, втрата апетиту, втрата ваги, при хронічній формі - періодичні симптоми	Скринінг-тест на наявність кишкових паразитів, виявлення ДНК, біопсія тонкого кишечника чи дослідження дуоденального вмісту	Тинідазол, метронідазол, у резистентних випадках - квінакрін (мепакрін)
Криптоспоридіоз [настанова 00027] Криптоспоридоз]	Фекально-оральний	Водяниста діарея	Виявлення ДНК або фарбування <i>Cryptosporidium</i> у зразку калу	Нітазоксанід
Дієнтамєбіоз [настанова 01036] Дієнтамєбіаз]	Невідомий	Метеоризм, неоформлені випорожнення, втрата ваги, тривалі абдомінальні симптоми	Виявлення ДНК або фарбування амєб у зразку калу	Паромоміцин або метронідазол
Циклоспориоз [настанова 00027] Криптоспоридоз]	Фекально-оральний	Водяниста діарея	Фарбування криптоспоридій у зразку калу	Триметоприм/сульфаметоксазол
Циклоізоспориоз [настанова 00027] Криптоспоридоз]	Фекально-оральний	Діарея, тривалі симптоми у пацієнтів з імунodefіцитом	Фарбування криптоспор у зразку калу	Триметоприм/сульфаметоксазол
Мікроспоридіоз [настанова 00027] Криптоспоридоз]	Є опортуністичною інфекцією у пацієнтів з імунodefіцитом	Діарея, абдомінальні скарги	Фарбування мікроспоридій у зразку калу	

Джерела інформації

R1. Torgerson PR, Devleeschauwer B, Praet N et al. World Health Organization Estimates of the Global and Regional Disease Burden of 11 Foodborne Parasitic Diseases, 2010: A Data Synthesis. PLoS Med 2015;12(12):e1001920. [PubMedID | 26633705]

Настанови

- [Настанова 01032](#). Амебний абсцес.
- [Настанова 00944](#). Амебіаз.
- [Настанова 00026](#). Лямбліоз (жіардіаз).
- [Настанова 00027](#). Криптоспоридоз.
- [Настанова 01036](#). Діентамебіаз.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: [ebm01037](#) Ключ сортування: [001.060](#) Тип: [EBM Guidelines](#)

Дата оновлення англomовного оригіналу: [2017-02-13](#)

Автор(и): [Sakari Jokiranta](#)[Heli Siikamäki](#)[Anu Kantele](#) Редактор(и): [Jukka Pekka Jousimaa](#)
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: [Kristian Lampe](#) Видавець: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)
Власник авторських прав: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)

Навігаційні категорії
[EBM Guidelines](#) [Infectious diseases](#) [Travel medicine](#)

Ключові слова індексу
[speciality: Infectious diseases](#) [speciality: Travel medicine](#) [speciality: Tropical Medicine](#) [Tropical diseases](#) [Tropics](#)
[Protozoan Infections](#) [Protozoal diseases](#) [Cryptosporidiasis](#) [Cryptosporidium](#) [Giardiasis](#) [Giardia](#) [Amoebiasis](#)
[Amebiasis](#) [Амеба](#) [Амеба](#) [Dientamoeba](#) [Dientameba](#) [Dientamoebiasis](#) [Dientamebiasis](#) [Parasitic Diseases](#)
[Intestinal Parasitic Diseases](#) [intestinal parasites](#) [icpc-2: D70](#) [icpc-2: A98](#) [icpc-2: A78](#)